

Novine u jurisprudenciji Suda Bosne i Hercegovine

Pripremila: Emira Hodžić, Sud Bosne i Hercegovine

Uvod

Pandemija virusa COVID-19 se u velikoj mjeri reflektirala na dinamiku rada pravosuđa u Bosni i Hercegovini. Nakon što je uvedeno vanredno stanje, pred Sudom Bosne i Hercegovine održavana su neodložna i hitna ročišta uz poštivanje pravila i procedura u cilju zaštite zdravlja ljudi, istovremeno primjenjujući važeće procesne zakone, te cijeneći svaki konkretan predmet kroz prizmu standarda iz Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz člana 5 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama je prvo pitanje koje je razmatrano u predmetima pred Sudom Bosne i Hercegovine u okviru okolnosti uzrokovanih virusom COVID-19. U ovom broju *Pravne hronike* biće prikazana dva rješenja u kojima je Sud odlučivao o posebnim pritvorskim razlozima. Također će biti prikazan predmet u kojem je apelaciono vijeće Suda Bosne i Hercegovine zauzelo stav o posljedicama priznanja krivice u kontekstu protivpravno stečene imovine. Na kraju će biti izložen predmet u kojem je iznesen stav o zakonitosti pribavljenih dokaza koji se tiče prava na poštivanje privatnog i porodičnog života iz člana 8 Konvencije.

Rješenje S1 3 K 032546 20 Kž 5 od 09.04.2020. godine – član 5 EKLJP

Činjenice

U konkretnom predmetu optuženom je određena mjera pritvora zbog postojanja naročitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da će optuženi ponoviti krivično djelo ili da će dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti. Nakon što su nastupile vanredne okolnosti uzrokovane pandemijom virusa COVID-19, branilac optuženog je podnio prijedlog za ukidanje mjere pritvora. Glavni argument koji je branilac istakao u prijedlogu za ukidanje pritvora jeste zatvorenost granica Bosne i Hercegovine s drugim državama.

Odluka

Rješenjem Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 K 032546 20 K od 31.03.2020. godine, usvojen je prijedlog odbrane optuženog za ukidanje mjere pritvora, te su određene mjere zabrane kao blaže mjere za obezbjeđenje prisustva optuženog na pretresu. Na pomenuto rješenje, Tužilaštvo BiH je podnijelo žalbu. Ispitujući žalbene navode, Apelaciono vijeće Suda je utvrdilo da su isti neosnovani, te je potvrdilo prvostepenu odluku. Sud je okolnosti koje je navela odbrana optuženog smatrao opravdanim, te iste doveo u vezu sa krivičnim djelom koje se optuženom stavljalo na teret. Naime, radilo se o krivičnom djelu koje u sebi sadrži elemente inostranosti, budući da je postojala osnovana sumnja da je optuženi pripadao organizovanoj grupi formiranoj u cilju prikrivanja i transporta oružja, municije i vojne opreme iz Bosne i Hercegovine do kupaca u drugim državama. Sud je cijenio činjenicu da su vanredne okolnosti bile proglašene ne samo u BiH već i u svim zemljama Evrope, a koje je u BiH, pored zatvorenosti graničnih prelaza, podrazumijevalo ograničeno kretanje ljudi unutar države, pojačanu policijsku kontrolu u cilju preventivnog djelovanja i sprečavanja pojave širenja zaraze. Zbog svega navedenog, Sud je zaključio da takozvana iteracijska opasnost na strani optuženog nije u dovoljnoj mjeri vjerovatna da bi opravdala dalju primjenu mjere pritvora. Iako je Tužilaštvo BiH

smatralo da bi ovakva odluka Suda mogla dovesti do toga da se ustanovi nužna primjena blažih mjera zbog okolnosti postojanja virusa kao vanredne okolnosti, Sud je ipak cijenio da je neosnovan ovakav argument budući da je Sud dužan cijeniti okolnosti svakog konkretnog slučaja.

Rješenje broj S1 2 K 029690 20 Kž 3 od 19.05.2020. godine – član 5 EKLJP

Činjenice

U postupku redovne kontrole pritvora, vanraspravno vijeće Suda BiH je utvrdilo da i dalje postoje okolnosti koje opravdavaju primjenu mjere pritvora prema optuženom – i to iz razloga opasnosti od bjekstva iz člana 132 stav 1 tačka a) ZKP BiH.

Protiv navedenog rješenja žalbu je podnio branilac optuženog ističući da je u konkretnom slučaju, ne sporeći da je optuženi bio u bjekstvu, došlo do njegove dobrovoljne predaje, te da je ponudio jemstvo. Također, branilac je naveo i postojanje vanrednih okolnosti uzrokovanih virusom COVID-19, koje po mišljenju odbrane isključuju opasnost od bjekstva.

Odluka

Apelaciono vijeće je odbilo žalbu branioca kao neosnovanu i potvrdilo prvostepeno rješenje.

U konkretnom predmetu, od strane prvostepenog vijeća je utvrđeno da je optuženi bio nedostupan duži vremenski period, uslijed čega je za istim bila raspisana međunarodna potjernica. Istu činjenicu cijenilo je i apelaciono vijeće. Nadalje, Sud je uzeo u obzir da su prema optuženom i ranije bile određene mjere zabrane napuštanja boravišta koje je optuženi prekršio na način da se nije odazvao na poziv Suda. Apelaciono vijeće je zaključilo pravilnim i to što je prvostepeno vijeće našlo postojanje jake porodične veze optuženog sa Crnom Gorom. Sve su to okolnosti koje su prema ocjeni Suda takvog intenziteta da su i dalje opravdale mjeru pritvora. Kada su u pitanju vanredne okolnosti na koje se pozivao branilac, apelaciono vijeće je iste razmatralo u kontekstu koje je vladalo u vrijeme odlučivanja po žalbi. Zaključeno je da su okolnosti varijabilne, te da je faktički primijećena intencija postepenog popuštanja mjera koje su uvedene u cilju zaštite zdravlja stanovništva. Ovo posebno iz razloga postepenog otvaranja granica i omogućenog kretanja stanovništva.

U ovom predmetu Sud je zaključio da je potrebno razgraničiti pitanje mjera koje izriče Sud u cilju obezbjeđenja prisustva optuženog na pretresu, od mjera koje u cilju zaštite ljudi izriču druge ustanove, te da jedne drugima ne predstavljaju alternativu.

Isti stav je potvrđen i u rješenju Apelacionog vijeća Suda BiH S1 2 K 034393 20 Kž 2 od 02.06.2020. godine. Pored prethodno navedenog stava, u ovom predmetu apelaciono vijeće je dodatno pojasnilo da se faktičko stanje u vezi s pandemijom mijenja na dnevnoj bazi, zbog čega ista ni na koji način ne može biti garant u krivičnom postupku u kontekstu mjere obezbjeđenja prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog u toku krivičnog postupka.

Presuda broj: S1 2 K 023378 19 Kž 3 od 11.02.2020. godine – posljedice presude na osnovu priznanja krivice

Činjenice

Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 023378 17 K od 29.11.2019. godine, prema osuđenom je opozvana uslovna osuda izrečena ranijom pravosnažnom presudom istog Suda. Sud je novom

presudom naložio izvršenje kazne zatvora u trajanju od jedne godine. Nadalje, na osnovu odredbi člana 110 i 111 Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), od osuđenog je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom u iznosu od 44.488,60 KM, s obavezom plaćanja u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude.

U konkretnom predmetu prvostepenu presudu kojom je osuđenom, tada optuženom, prvobitno izrečena uslovna osuda, Sud je donio na osnovu priznanja optuženog o krivici. Optuženi je oglašen krivim zbog krivičnog djela porezna utaja ili prevara iz člana 210 stav 1 KZ BiH, a Sud mu je izrekao uslovnu osudu čiji opoziv je uslovljen izmirenjem naložene obaveze vraćanja protivpravno stečene imovinske koristi u skladu sa članom 60 stav 1 KZ BiH.

Protiv presude kojom je opozvana uslovna osuda, žalbu je podnio branilac, s prijedlogom da apelaciono vijeće uvaži pobijanu presudu, preinači u pogledu dijela obaveze plaćanja imovinske koristi, te osuđenog oslobodi obaveze plaćanja iste ili da mu produži rok za ispunjenje obaveze. Branilac optuženog se pozvao na odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH koje propisuju mogućnost od oslobađanja od obaveze plaćanja iz člana 63 stav 2 ZKP BiH.

Odluka

Apelaciono vijeće Suda Bosne i Hercegovine je žalbu odbilo kao neosnovanu, te potvrdilo prvostepenu presudu. Odlučujući o žalbi, vijeće je imalo u vidu da je Sud optuženog oglasio krivim po osnovu priznanja nakon što je prethodno utvrđeno da su ispunjeni kumulativni uslovi koje za takav slučaj propisuje Zakon o krivičnom postupku. Da bi Sud prihvatio izjavu optuženog morao je prethodno utvrditi da je optuženi, između ostalog, svjestan posljedica vezanih za odluku o imovinskopravnom zahtjevu, što je ovdje bio slučaj. Optuženi je tokom postupka imao branioca koji ga je zastupao i na ročištu za razmatranje krivice. Apelaciono vijeće je cijenilo i činjenicu da je u prethodnom periodu prije opoziva uvjetne osude optuženom produžen rok za plaćanje utvrđenog iznosa na ime vraćanja protivpravno stečene imovinske koristi i to godinu dana, a da isti nije poduzeo niti jednu radnju iz koje je vidljivo da je imao namjeru plaćanja iste. Također, utvrđeno je da isti nije u takvoj materijalnoj situaciji iz koje proizlazi objektivna nemogućnost plaćanja obaveze. Suština odluke jeste da se sporazumom o priznanju krivice može dobiti određena korist u smislu visine kazne, ali da zakon ne daje pogodnosti u odnosu na dužnost vraćanja imovinske koristi koja se po zakonu mora oduzeti. Upravo iz tog razloga, Sud je u postupku razmatranja izjave o priznanju krivice dužan ispitati da li je optuženi u momentu priznanja bio svjestan i posljedice koju sa sobom povlači priznanje u pogledu vraćanja imovinske koristi. Ovo posebno što je Sud izrekao uslovnu osudu uz obavezu optuženog da vrati imovinsku korist, dakle kao dodatni uslov iz člana 60 stav 1 KZ BiH, smatrajući da se samo tako u konkretnom slučaju može ostvariti svrha krivičnopravne sankcije. Prema tome, po mišljenju vijeća, ta obaveza postoji i nakon izdržavanja kazne zatvora, a optuženi je svjesno izbjegavao plaćanje, što je za sobom polučilo opoziv uslovne osude. S tim u vezi, Sud je problematizirao i pitanje mogućnosti opoziva uslovne osude i u slučaju objektivne nemogućnosti izmirenja protivpravno stečene imovinske koristi, smatrajući da je uvjetovanost izrečene krivičnopravne sankcije odvojeno pitanje. Ovo dodatno potkrepljuje i činjenica da je prvostepeni sud uslovnu osudu vezao za dodatnu obavezu koja se tiče obaveze vraćanja imovinske koristi shodno članu 60 stav 1 KZ BiH, a kojim se po mišljenju Suda pospješuje učinak uslovne osude kroz specijalnu prevenciju.

Predmet broj: S1 3 K 025190 19 Kžk od 14.02.2020. godine

Činjenice

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine optuženima je stavljeno na teret da su u okviru organizovane grupe počinili krivično djelo neovlašteni promet opojnim drogama iz člana 195 stav 1 u

vezi sa članom 195 stav 2 Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. Prvostepeno vijeće Suda Bosne i Hercegovine je donijelo presudu kojom su optuženi oglašeni krivim.

Odluka

Odlučujući o žalbama Tužilaštva i odbrane, vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH je ukinulo prvostepenu presudu u odnosu na tri tačke optužnice zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, dok je u odnosu na jednu tačku optužnice presuda potvrđena. Nakon provedenog postupka pred vijećem Apelacionog odjeljenja, jedan dio optužbe je odbijen, a za drugi dio optužbe optuženi su oslobođeni. Kada je u pitanju dio izreke presude kojim je optužba odbijena, apelaciono vijeće je na osnovu zapisnika o ispitivanju osumnjičenih iz istrage utvrdilo da isti nisu ispitani u skladu s odredbama Zakona o krivičnom postupku u odnosu na pojedine tačke optužnice. Zakon o krivičnom postupku BiH u članu 78 stav 2 propisuje da se osumnjičeni mora ispitati, te mu se mora saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, dok član 225 stav 3 istog Zakona propisuje da se optužnica ne može podići ako osumnjičeni nije ispitan. U konkretnom slučaju u optužnom aktu je dodana kriminalna količina o kojoj u istrazi osumnjičeni, kasnije optuženi, nisu bili upoznati, te je stoga apelaciono vijeće odbilo optužbu u tom dijelu.

Osudjući dio prvostepene presude se u najvećoj mjeri oslanjao na dokaze koji su pribavljeni u toku istrage putem posebnih istražnih radnji. Apelaciono vijeće je u ponovljenom postupku ispitalo zakonitost istih. U ovom predmetu razmatrano je i pitanje slučajnog nalaza dobijenog u okviru provođenja posebnih istražnih radnji. Apelaciono vijeće je zakonitost dokaza posmatralo u svjetlu odluke ESLJP u predmetu *Dragojević protiv Hrvatske*. Pored navedene odluke, vijeće je imalo u vidu i predmet *Huvig protiv Francuske* (11105/84). Sudija za prethodni postupak je u toku istrage u ovom predmetu na prijedlog tužioca izdao više naredbi za provođenje posebnih istražnih radnji zbog postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo krijumčarenje ljudi. Vijeće je utvrdilo da je prvobitna naredba izdata u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine i standardima koji zadovoljavaju član 8 Konvencije jer je sadržavala potrebno obrazloženje u pogledu svih bitnih elemenata koje propisuje član 116 pomenutog Zakona. Međutim, druga naredba kojom se produžilo trajanje posebnih istražnih radnji, proširila se i na krivično djelo neovlašten promet opojnim drogama, a na osnovu saznanja prikrivenog istražitelja nastalih u toku provođenja prve naredbe. Dakle, tu se radilo o slučajnim saznanjima do kojih je došao prikriveni istražitelj prilikom provođenja posebnih istražnih radnji povodom prvog krivičnog djela. Analizirajući drugi prijedlog Tužilaštva i sadržaj druge naredbe o produženju mjera koja obuhvata i krivično djelo neovlaštenu promet opojnim drogama, Sud je našao da je ista manjkava iz razloga što ne sadrži obrazloženje u pogledu osnova sumnje i nemogućnosti prikupljanja dokaza na drugi način, što je osnovni uslov za valjanost naredbe.

Razmatrajući član 120 Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine koji govori o tome u kom slučaju se mogu koristiti slučajni nalazi, krivično djelo neovlašten promet opojnim drogama može biti predmet slučajnog nalaza. Međutim, budući da je Sud drugom naredbom obuhvatio i ovo krivično djelo, tu se više ne radi o slučajnom nalazu, te naredba mora sadržavati sve potrebne elemente. Budući da su izostali navedeni bitni elementi, apelaciono vijeće je utvrdilo da se radi o plodovima otrovne vočke iz kog razloga su proglašeni nezakonitim, te su izuzeti iz spisa.

Nakon što su izuzeti dokazi koji su pobrojani u presudi, apelaciono vijeće je utvrdilo da su ostali dokazi fragmentirani i koji ne mogu činiti dovoljan osnov za osudjuću presudu, iz kojeg razloga su optuženi oslobođeni od optužbe.